
[2022-35-RE](#)

Causa 2022-35-RE

(Quintana Kawage c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 256-2022. Recurs d'empara

Sentència del 7 de setembre del 2022

BOPA núm. 112, del 21 de setembre del 2022

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 13 de maig del 2022, per la representació processal del Sr. Bernardo Quintana Kawage, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia en el marc de la causa 9000121/2018, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que reposi el recurrent en la integritat del seu dret, ordenant que la Batllia resolgui en el fons el seu escrit del 2 de febrer del 2021, que declari que el recurrent té dret a una indemnització per la dilació indeguda, i que condemni l'Estat andorrà al pagament de les costes processals;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 13 de juny del 2022 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 de juliol del 2022, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

---

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'una investigació per un presumpte delictes de blanqueig de diners, el 12 de març del 2019, la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia va dictar un aute en què decidia el bloqueig i l'embargament de tots els fons bancaris del Sr. Bernardo Quintana Kawage.

1.2. El 2 de febrer del 2021, la representació processal del Sr. Bernardo Quintana Kawage va presentar un escrit en què sol·licitava l'arxivament definitiu de les diligències i, de manera subsidiària, el seu sobreseïment provisional, i en qualsevol dels casos l'aixecament de les mesures cautelars acordades. Així mateix, adjuntava diversa documentació per acreditar la manca d'indícis del blanqueig de diners del qual se l'acusava.

1.3. Després de presentar diversos insistiments, el 3 de juny del 2021, la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual desestimava les pretensions del recurrent i traslladava al Servei de Policia la documentació aportada per les autoritats nord-americanes i mexicanes en resposta a les comissions rogatòries internacionals tramitades, així com aquella aportada pel recurrent mateix, i la resposta de l'AREB, per tal que procedís a l'elaboració de l'informe requerit per un ofici del 12 de març del 2019.

1.4. La representació processal del recurrent va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 22 de juny del 2021, el Tribunal de Corts va dictar un aute mitjançant el qual el desestimava per tal com l'aute impugnat resolva totes les qüestions plantejades, tot i indicar que calia esperar l'informe del Servei de Policia sol·licitat. La representació processal del recurrent també va presentar un incident de nul·litat contra aquesta decisió, incident que va ser desestimat el 22 de juny del 2021 pel Tribunal de Corts.

1.5. El 2 de desembre del 2021, la representació processal del recurrent va presentar un escrit d'insistiment i de protesta, en què reiterava la seva petició d'arxivament definitiu de les diligències i, de manera subsidiària, el seu sobreseïment provisional i, en qualsevol dels casos, l'aixecament de les mesures cautelars acordades.

1.6. El 20 d'abril del 2022, la representació processal del recurrent va presentar un altre escrit d'insistiment i de protesta.

1.7. El 13 de maig del 2022, la representació processal del Sr. Bernardo Quintana Kawage va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia en el marc de la causa 9000121/2018, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent al·lega que en el marc de les diligències prèvies seguides en contra seva ha quedat acreditat que no existia cap prova, ni cap indicatiu de blanqueig de diners que justificués aquesta causa i molt menys el bloqueig i l'embargament dels fons bancaris, acordats per l'aute del 12 de març del 2019.

- Precisa que el 2 de febrer del 2021 va presentar un escrit extens en què demanava l'arxivament de la causa i, de manera subsidiària, el seu sobreseïment provisional i en ambdós casos l'aixecament de la mesura cautelar. Va insistir en aquesta petició el 2 de març, el 7 de maig i el 17 de maig del 2021.

- Manifesta que el 3 de juny del 2021, la Batllia va desestimar la petició sense entrar en el fons i va donar trasllat de la documentació al Servei de Policia per tal que es complimentés l'ofici tramitat el 12 de març del 2019. No obstant això, han passat 14 mesos des de que la Batllia va demanar aquest informe complementari.

- Afegeix que el 2 de desembre del 2021 va presentar un nou insistiment i un altre el 20 d'abril del 2022, i que a data d'avui encara no ha obtingut resposta.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que se'l reposi en la integritat del seu dret, ordenant que la Batllia resolgui en el fons el seu escrit del 2 de febrer del 2021, que declari que té dret a una indemnització per la dilació indeguda, i que condemni l'Estat andorrà al pagament de les costes processals.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal considera que no s'ha produït la vulneració del dret del recurrent a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució, en el marc de les diligències prèvies 9000121/2018. Efectivament, considera que allò que al·lega el recurrent no es correspon amb l'anàlisi de les actuacions. Així, la pretensió continguda en l'escrit del 2 de febrer del 2021 va ser resolta expressament per l'aute del 3 de juny del 2021, dictat per la batlle instructora quant al fons i no solament de manera formal. És més, en apel·lació, el Tribunal de Corts ja va concloure que l'aute d'instància havia resolt sobre el fons, tot afirmant que no s'havien desvirtuat els fonaments de les mesures cautelars i que calia continuar la instrucció.

- Constata que des del 6 d'octubre del 2021 es reiteren les pretensions d'arxivament i d'aixecament de les mesures cautelars i, si s'analitza la causa, s'observa que s'han lliurat comissions rogatòries internacionals complementàries; que s'ha resolt la petició de traspàs dels havers; que s'ha traslladat al Ministeri Fiscal la nova petició d'arxivament i d'aixecament de les mesures cautelars del 2 de desembre del 2021 -la qual va ser informada el 7 de gener del 2022- i, finalment, que el lletrat de l'encausat es va reunir amb la batlle instructora el 29 d'abril del 2022, moment en què aquesta li va comunicar que calia prendre declaració personal en seu judicial a tots els investigats, quedant la pràctica de la declaració del recurrent fixada pel 27 de juliol del 2022.

- Conclou, doncs, que la conseqüència és que no s'han produït aturades temporals en la tramitació que comportin dilacions indegudes. Afegeix que el volum i la complexitat de la causa, la seva natura i la necessitat de portar a terme actes d'investigació en terceres jurisdiccions, així com l'activitat continuada d'instrucció permeten constatar que no s'ha infringit el dret a un judici de durada raonable.

- Per tant, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'article 10.2 de la Constitució garanteix el dret a un judici de durada raonable. La jurisprudència d'aquest Tribunal Constitucional ha establert quins són els paràmetres que s'han de prendre en consideració per poder concloure si la durada d'un judici és o no és raonable (veg. per ex. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre del 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE-, del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE-, del 13 de juliol del 2020 -causa 2020-19-RE-, del 14 de febrer del 2022 -causa 2021-97-RE- i del 20 d'abril del 2022 -causa 2022-23-RE).

I aquesta doctrina del Tribunal Constitucional s'alinea amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans (veg. la sentència del 13 de juliol de 1983, recaiguda en el cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa, així com la sentència del 27 de juny del 2000, recaiguda en el cas Frydlender c/ França).

3.2. La concreció de la durada "*raonable*", com a concepte jurídic indeterminat, exigeix valorar la complexitat processal, el temps transcorregut, l'actitud processal de les parts i l'activitat dels tribunals (veg. les sentències del 25 de maig del 2007 -causa 2007-2-RE- i del 10 d'octubre del 2016 -causa 2016-8-RE), d'acord amb les peculiaritats del cas concret (veg. la sentència del 15 de desembre del 2014 -causa 2014-23-RE).

3.3. Si trasludem les consideracions anteriors al cas actual, resulta que la pretensió que es va introduir el 2 de febrer del 2021 va ser resolta per la Batllia el 3 de juny del mateix any, una vegada donat trasllat al Ministeri Fiscal i que aquest emetés un informe el 12 de maig del 2021. Aquesta resolució sí que es va pronunciar sobre el fons de la petició del recurrent, ja que va considerar que en l'estat actual de la instrucció restaven pendents de practicar diligències per determinar la veritat material dels fets i que, per tant, les mesures cautelars eren encara necessàries. Aquesta decisió declara que el conjunt de la documentació aportada per l'encausat i aquella obtinguda en la instrucció ha de ser valorada pel Servei de Policia. I, conclou (Considerant III) que l'embargament s'ha de mantenir, perquè es mantenen els mateixos indicis que fan sospitar que l'encausat, amb terceres persones i amb diferents estructures societàries, va emprar comptes i productes bancaris en diverses places internacionals per tal d'ocultar l'origen i el destí dels fons que podrien provenir de delictes de corrupció, tot reforçat amb les respostes de les autoritats mexicanes que l'estarien investigant.

I després de l'aute del 3 de juny del 2021, consta que s'han lliurat comissions rogatòries internacionals complementàries a Mèxic, que s'han resolt peticions de traspassos d'havers, que el Ministeri Fiscal ha informat sobre la nova petició d'arxivament i d'aixecament de les mesures cautelars, presentada el 2 de desembre del 2021 i que es va fixar el 27 de juliol del 2022 per a la pràctica de la declaració de l'inculpat.

3.4. De l'anàlisi de les actuacions portades a terme per la Batllia des de la petició d'arxivament, de sobreseïment i d'aixecament de les mesures cautelars, es pot constatar que no existeixen períodes d'inactivitat processal rellevants, atesa la necessitat per a la investigació de sol·licitar comissions rogatòries internacionals, de l'existència de diversos investigats a la causa penal, de la complexitat de l'operativa que ha de ser objecte de la investigació penal i del fet que la petició del recurrent del 2 de febrer del 2021 va ser desestimada mitjançant l'aute del 3 de juny del 2022, confirmat en apel·lació, i que després d'aquesta fita temporal s'han anat produint diligències d'investigació impulsores de les diligències prèvies iniciades.

En definitiva, els fets que s'acaben d'exposar no permeten arribar a la conclusió d'una vulneració del dret a un judici de durada raonable, motiu pel qual aquest recurs d'empara ha de ser desestimat.

3.5. La desestimació del recurs d'empara comporta, en matèria de costes processals, la imposició a la part recurrent de les costes d'aquesta alçada (arg. article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Bernardo Quintana Kawage.
2. Declarar que no s'ha vulnerat el seu dret a la jurisdicció, en els vessants dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.
3. Imposar al recurrent les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.
4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 7 de setembre del 2022.

Jean-Yves Caullet
President

Joan Manel Abril Campoy
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat

